voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 5 december 2023

Onderwerp	procesvoorstel inkomensregelingen
Versienummer	V 2.1
Portefeuillehouder	M.W.J. van Willigen
Informant	E. Molendijk/H. Lubbers
Afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon	038 498 2824
Email	E.Molendijk@zwolle.nl
Bijlagen	n.v.t.

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het vervolgproces om te komen tot een betere toegang tot inkomensregelingen en tot het vereenvoudigen van de inkomensregelingen.

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Het Rijk is verantwoordelijk voor het inkomensbeleid. Gemeenten zijn lokaal verantwoordelijk voor een effectief vangnet en maatwerk voor inwoners die in de knel komen ondanks de landelijke ondersteuning. Het Rijk heeft in de afgelopen periode een groot pakket van algemene en tijdelijke maatregelen getroffen ter behoud van de koopkracht. Het rijksbeleid is leidend en ons lokaalbeleid vult aan. Zo kent de gemeente Zwolle diverse inkomensregelingen die aanvullend zijn op rijksbeleid. Pas nadat er een nieuw Kabinet is gevormd wordt helder hoe het inkomensbeleid er in de komende jaren uit komt te zien. Verhoging van het minimumloon is voor veel partijen een speerpunt bij bestaanszekerheid. We volgen de ontwikkeling van nieuw rijksbeleid en gaan door met het lokale aanbod van inkomensregelingen overzichtelijker te maken en daarmee ook toegankelijker voor de inwoners, waardoor het gebruik van regelingen wordt verhoogd.

Het gebruik van Zwolse inkomensregelingen verhogen
Niet iedereen die recht heeft op inkomensregelingen, maakt daar gebruik van. Dit is onwenselijk om uiteenlopende redenen. De voornaamste is dat mensen die geen gebruik maken van hun recht, groter risico lopen op armoede en schulden met alle negatieve gevolgen van dien. In het raadsdebat over de stadspas van 30 oktober jl. is dit ook benadrukt. Kijkend naar de uitkomsten van het debat dan zijn vier relevante doelstellingen genoemd:

1. Een betere (digitale) toegang tot inkomensregelingen;
2. Vereenvoudiging van inkomensregelingen;
3. Het vergroten van de participatiemogelijkheden voor inwoners met een laag inkomen;
4. Inclusie (meer en betere participatiemogelijkheden voor iedereen).

In het debat sprak de raad de wens uit prioriteit te willen geven aan doelstelling 2) vereenvoudiging van inkomensregelingen. Bij de uitwerking van doel 2 zullen we ook de toegang tot inkomensregeling betrekken.

De overige doelstellingen (doelstelling 3 en 4) komen niet aan de orde in deze informatienota. Er is wel samenhang tussen de verschillende projecten en opgaven, zoals het project Menselijke Maat, de opgave Bestaanszekerheid en de ontwikkeling van een vorm van de stadspas. Het spreekt vanzelf dat deze routes bij elkaar zullen komen. In november jl bent u, via een wethouder memo, geïnformeerd over het vervolg van de stadspas.

Kernboodschap
Het is belangrijk dat zoveel mogelijk inwoners met een laag inkomen gebruik maken van onze regelingen. We werken aan het verbeteren van de toegang tot de inkomensregelingen en het vereenvoudigen van het aanvraagproces. Vervolgens gaan we aan de slag met het vereenvoudigen/harmoniseren van de regelingen zelf.

Toelichting
Inkomensregelingen
In de loop der jaren zijn meerdere regelingen vastgesteld voor Zwollenaren met een laag inkomen. Deze regelingen verschillen op uiteenlopende kenmerken waaronder doelgroep, inkomensgrens en

vermogensgrens. Sommigen hebben een specifiek bestedingsdoel (zorgkosten, sociale participatie, grote noodzakelijke uitgaven). In een aantal gevallen wordt er geen geld uitgekeerd maar in natura zoals een sportabonnement of gratis bellen via een app. Enkele regelingen vereisen bewijslast vooraf terwijl andere bewijslast na besteding vragen.

Wat is er al gebeurd?
In de afgelopen periode zijn er al stappen gezet in het vereenvoudigen van inkomensregelingen. Hieronder worden een aantal voorbeelden genoemd:

Samenvoeging zorgregelingen
Doordat twee regelingen (één voor de kosten voor eigen risico en een voor zorgkosten voor chronisch zieken) samen te voegen in één zorgkostenregeling is het aanvraagproces voor de regeling vereenvoudigd. Ook zien we een hoger bereik van inwoners met een chronische ziekte. Door de gerichte aandacht die we hebben besteed aan de zorgkostenregeling is het bereik van chronisch zieken en mensen met een beperking toegenomen.

Samenvoeging en vereenvoudigde toegang tot kindregelingen
Nadat we eerst de scholierenregeling en de regeling Stichting Meedoen hadden samengevoegd in de Kindregeling, hebben we dit jaar deze regeling verder vereenvoudigd. Voorheen was er een vergoeding voor kunst en cultuur en een voor schoolkosten. Dit waren afzonderlijke vergoedingen. Vanaf 1 januari 2023 zijn deze vergoedingen samengevoegd tot één budget. Zo ontstaat er meer keuzevrijheid bij de besteding van het geld. Ouders weten zelf toch wat het beste is voor hun kinderen. Verder is de Kindregeling eenvoudiger gemaakt omdat we direct de helft van het geld op de rekening van de ouders storten. De andere helft wordt uitbetaald op basis van rekeningen die ouders indienen bij de gemeente.

Gelijktrekken van inkomens- en draagkrachtgrens zorgkostenregeling, kindregelingen en bijzondere bijstand
Voor de volgende regelingen is de inkomensgrens verhoogd en gelijkgetrokken:

De inkomensgrens voor de nieuwe zorgkostenregeling is verhoogd naar 130% van het sociaal minimum. Voor de oude collectieve ziektekostenverzekering was de inkomensgrens 110%.

Vanaf 2023 zijn de inkomensgrenzen van de kindregelingen (Kindregeling, zwemvangnet, sporten via Jeugdsportfonds) opgehoogd naar 130%. “Door de verhoging van de inkomensgrens krijgen meer gezinnen een vergoeding. Hiervan kunnen zij bijvoorbeeld schoolspullen kopen en contributie voor dansles, sport of zwemles betalen”.

Door de draagkrachtgrens bij bijzondere bijstand, te verruimen tot 130%, vanaf 2024, vergroot dit bestaanszekerheid voor specifieke groepen, namelijk de werkende armen. We verlenen bijzondere bijstand als zich kosten voordoen die bijzonder en noodzakelijk zijn. De betrokken Zwollenaar kan zelf de kosten niet voldoen uit reserveringen, draagkracht of individuele inkomenstoeslag.

Gericht, actief communiceren
Ook onze communicatie over de regelingen is actiever en meer gericht geworden.
Nieuw is de fysieke gids minimaregelingen (motie 11-11-22). Een testversie van deze gids wordt nu met inwoners getest en er zal voor 2024 een gids uitkomen.

Hoe nu verder met verbeteren van de toegang en vereenvoudigen van de regelingen?
De wens is het gebruik van regelingen te verhogen door een betere toegang, een eenvoudiger aanvraagproces, het aantal regelingen terug te brengen en de voorwaarden (en dus bewijslast) voor recht op de regelingen verder te vereenvoudigen. Met als resultaat dat het aanbod van inkomensregelingen overzichtelijker en daarmee ook toegankelijker wordt voor de inwoners. Tevens is de verwachting dat dit ook zal leiden tot een vereenvoudigde, efficiëntere uitvoering, waardoor er meer ruimte is om de dienstverlening verder te verbeteren en maatwerk te leveren.

Voorstel voor aanpak
Het voorstel voor vervolg heeft twee sporen:

Spoor 1: vereenvoudiging toegang en aanvraagproces
In het jaar 2024 wordt verder ingezet op vereenvoudigen van de gemeentelijke inkomensrelingen door doorvoeren van quick wins. Dit zijn verbeteringen zonder beleidsaanpassing. In het eerste kwartaal 2024 informeren we u schriftelijk over hoe we dit vormgeven.
Zie hieronder een opsomming van mogelijke quick wins:

- Proactief benaderen van inwoners om het bereik van regelingen te vergroten en extra inzet op het bereiken van werkende mensen, denk hierbij aan bijvoorbeeld het inventariseren van de gegeven die nodig zijn om te bepalen wie er (waarschijnlijk) in aanmerking komt, bepaal of het wenselijk is om de regeling automatisch toe te kennen of om aanvraagformulieren op te sturen, ontwikkeling eventueel een systeem voor het atomistisch toekennen/opsturen.
- Verbeteren van de online-klantreis en nog meer gebruik maken van de ervaring van de uitvoering, hulporganisaties en inwoner.
- Versimpel het aanvraagproces
- Uitbreiden ondersteuning inwoners bij het indienen van aanvragen
- Waar mogelijk ambtshalve toekennen/aanvragen: van regelingen
- Waar mogelijk meerjarige toekenning:
- Communicatieplan en acties verder ontwikkelen

Spoor 2: herbepaling beleidskader
Om te komen tot een goed afgewogen vereenvoudiging van de bestaande inkomensregelingen, wordt het volgende proces doorlopen.

De raad ontvangt in het 2de kwartaal 2024 een startnotitie met een voorstel voor de beleidskaders van de vereenvoudiging. Het verzoek zal zijn deze kaders vast te stellen die de bandbreedte bepalen voor vereenvoudigingsvoorstellen. Door deze kaders vooraf vast te stellen, voorkomt de raad dat vereenvoudiging van de regelingen, onbedoeld, effecten heeft die in strijd zijn met het armoedebeleid. Denk hierbij aan kaders als het beoogde effect van de regelingen (bijvoorbeeld toename van participatie of bestrijding van zorgmijding), prioritaire doelgroepen en de financiële bandbreedte voor de vereenvoudiging.

Het voorstel voor deze kaders zal, vanzelfsprekend, worden gebaseerd op eerder vastgesteld beleid Daarbij zullen ook kaders moeten worden betrokken die voortkomen uit nieuw rijksbeleid, voor zover bekend in het 2de kwartaal van 2024. Eventuele beleidsmatige en financiële dilemma's die voorkomen uit eigen en uit nieuw regeringsbeleid kunnen dan zorgvuldig worden afgewogen in besluiten over de harmonisatie.

Na vaststelling van de kaders, is de volgende stap dat de raad een notitie ontvangt waarin opties voor harmonisatie/vereenvoudiging van de regelingen zijn uitgewerkt. Deze notitie bevat ook, per optie, een eerste doorrekening op financiële consequenties van harmonisatie. De raad kan dan aangeven welke optie de voorkeur heeft. De voorkeuren van de raad kunnen vervolgens verwerkt worden in een voorstel voor geharmoniseerde verordeningen die de raad wordt voorgelegd ter besluitvorming.

Het tijdspad van bovengenoemde is nog niet exact aan te geven. Ook dit is mede afhankelijk van aantal lopende ontwikkelingen zoals de vorming van een nieuw kabinet en de snelheid waarmee beleidswijzigingen door de nieuwe regering worden ingezet. Overigens biedt ons, tussentijds, de ruimte om scenario's op te stellen. Tenslotte zijn ook van invloed de uitkomsten/opbrengsten van de opgave Bestaanszekerheid, het programma Menselijke maat en de ontwikkelingen omtrent de stadspas.

Samengevat tijdspad
Het volgende tijdspad wordt gevolgd:

1ste kwartaal 2024
• Informatienota over de aanpak vereenvoudiging toegang en aanvraagproces in 2024
2de kwartaal 2024
• Startnotitie met voorstel voor de beleidskaders (inclusief financiële kaders) van de harmonisatie naar raad (beslisnota eind Q2 2023)
4de kwartaal 2024 (eventueel uitloop 1ste kwartaal 2025)
• Notitie met harmonisatie opties naar de raad (beslisnota)
2025
• Verordening(en) door raad laten vaststellen voor uitvoering vanaf <datum> 2025.

Het tijdspad en de doorlooptijden zijn mede afhankelijk van de resultaten van de relevante opgaven zoals de opgave Bestaanszekerheid, ontwikkelen van de stadspas en menselijke maat en hoe snel er een nieuw Kabinet is gevormd en wanneer het rijksbeleid voor de komende tijd bekend is.

Openbaarheid
Ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer